

M. F. L. 71/277 1958

July 29/10 58

Kertomus matkasta Sääksmäen Rapolan muinaislinnalle ja kalmistopaikalle 28. 10. 1958.

Yh. ot. 21/10-58

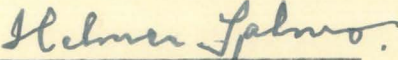
Tie- ja vesirakennushallituksen yli-insinööri K. J. Tolosen kääntyessä Muinaistieteellisen toimikunnan puoleen pyynnöllä, että joku Esihistoriallisen osaston virkailijoista tulisi opastamaan oikeuskanslerinapulaista E. J. Manneria ja häntä Rapolanharjun muinaislinnalla ja kalmistopaikalla sai allekirjoittanut valtionarkeologilta tehtäväkseen suorittaa tämä opastus.

Matkalle lähdettiin Tie- ja vesirakennushallituksen autolla 28. päivänä klo 6.50. Perille tultiin klo 9.20. Paikalle oli TVH:n kutsusta saapunut myös Tampereen piirin piiri-insinööri Noroila sekä kunnan edustaja talousneuvos Puntila. Myöhemmin kutsuttiin mukaan Rapolan kartanon omistaja maanviljelijä T. Kuuliala. Ensin noustiin linnalle, johon apulaisoikeuskansleri tutustui hyvin tarkasti käymällä valleja seuraten linnan ympäri. Kaakkoisportista mentiin TVH:n aukaiseman hiekkakuopan reunalle. Valtavan isoksi kasvanut hiekkakuoppa näytti pöyristyttävän lainedustajaa. Sen jälkeen tutustuttiin Voipaalan kartanon alueella oleviin hiekkakuoppiin ja todettiin niiden masentava näky. Täältä poikettiin tutustumaan pikatien suuntaa Rapolan kartanon rakennusten kohdalla ja sitten eteenpäin Hirvikallion eli Kivirikon perillisten huvila-alueella. Tämä kohta on se, joka on eniten huolestuttanut Muinaistie-

teellistä toimikuntaa. Käytiin paikalla neuvotteluja tien suunnan vetämisestä tällä kohdalla vielä enemmän rantaa kohden. Allekirjoittanut ehdotti ensin, että se ohjattaisiin lähimmän rantapenkereen alapuolelta. Kun taas TVH:n edustajat pitivät kiinni siitä suunnasta, joka oli merkitty maastoon. Kun ei näyttänyt tulevan ratkaisua, sanoi apulaisoikeuskansleri, että sitten ei jää muuta mahdollisuutta kuin, että Muinaistieteellinen toimikunta valitsee suunnasta. Silloin alkoivat TVH:n jäsenet hiljalleen perääntyä ja sovinnon aikaansaamiseksi ehdotin puolestani, että tien reuna alkaisi kivetyn alueen rajalta, eli noin 15 m kauempana rannasta käsin kuin aikaisemmin esitin. Tähän kompromissiehdotukseeni en paikalla saanut lopullista vastausta, mutta junassa yli-insinööri Tolonen mainitsi antaneensa insinööri Noroilalle tehtäväksi vetää linja kuten allekirjoittanut oli ehdottanut. Vielä korostin paikalla sitä, että tien rakentamisen aikana olisi kivetty uhrikiven alue aidattava niin, ettei se vahingoitu. Tähän suostui aikanaan jo pääjohtaja Kuusisto. Lopullista vastausta en tähän pyyntöni paikalla saanut. Lähetän asiasta kirjeen TVH:lle ja Tampereen piirille vielä tänään.

Muinaistieteellisen toimikunnan ehdottamaan toiseen tie-suuntaan, joka kiertäisi harjun itäpuolitse, ei apulaisoikeuskansleri sen enempää kuin yli-insinööri Tolonenkaan puuttunut. Nähtävästi ei tätä suuntaa aiota tutkia.

Helsingissä lokakuun 29. päivänä 1958.

Helmer Salmo

M. S. F. N. 19/271 1958

T. F. N. 19/4-58

Neuvottelut Sääksmäen pitäjän Rapolan linnavuorella

16. 4. 1958.

Kun TVH:n pääjohtaja Aku Kuusisto halusi tutustua Helsinki - Tampere pikatien suuntaan paljon keskustelua herättäneen Sääksmäen Rapolan muinaislinnan vaiheilla, ehdotettiin TVH:n puolelta, että joku esihistoriallisen osaston edustajista tulisi mukaan selostamaan muinaisjäännöksiä suunnitellun tien vaiheilla. Esihistoriallista osastoa lähti allekirjoittanut edustamaan. TVH:sta oli mukana pääjohtajan lisäksi suunnitteluosaston johtaja insinööri Skogström sekä Tampereen piiristä insinööri Norola ja eräs toinen henkilö. Myös Sääksmäen kunnanvaltuuston puheenjohtaja, talousneuvos Puntila otti osaa neuvotteluihin kunnanjohtajan kanssa.

Ensin tarkastettiin TVH:n hallussa olevan hiekkakuopan tilaa, jolloin pääjohtaja Kuusisto oli sitä mieltä, että hiekanotto tästä kuopasta oli lopetettava. Asiasta oli lähetetty kirjelmä aikaisemmin niinhyvin TVH:lle kuin Tampereen piirille, mutta näytti siltä, että kuopan rauhoittamisesta ei oltu vielä tehty minkäänlaista päätöstä.

Kunnan järjestämällä hevosilla ajettiin senjälkeen harjun ja järven välistä peltotietä Eteläisen talon luota Rapolan kartanoon. Tarkastettiin ehdotettua tiensuuntaa tällä välillä ja tutustuttiin harjun rinteellä ja sen alapuolella oleviin hautaröykkiöihin. Uudestaan määrätty suunta ei tosin enää tiettävästi tuhoa mitään muinaisjäännöstä, mutta allekirjoittanut korosti läsnäoleville niitä vaaroja mitä täl-

lainen uusi pikatie tuo tullessan lisäasutuksen ym. muodossa. Selityksillä ei näyttänyt olevan minkäänlaista vaikutusta sen enempää TVH:n edustajiin kuin kunnanmiehiin. Viimeksimainitut näyttivät olevan valmiit hävittämään vaikka koko harjun. Heissä ei näyttänyt olevan minkäänlaista kunnioitusta muinaisjäännöksiä kohtaan. Pääasia on, että tie saadaan Sääksmäen kirkonkylän kautta. Pääjohtaja Kuusisto asettui avoimesti kannattamaan, kuten jo ennakolta tiesin, tätä suuntaa. Toiset insinöörit eivät lausuneet mielipidettään. Pääjohtaja Kuusiston puheesta kävi kuitenkin selville, että insinööri Skogström kannattaa tien suuntaamista Toijalan kautta ja insinööri Tolonen oli taas Pälkäneen suunnan kannalla. Allekirjoittaneen ehdotus, että tie ohjattaisiin harjun pohjoispuolitse, ei saanut kenenkään kannatusta. TVH:n miehet syyttivät sitä, että tie tulisi näin enemmän asutulle alueelle ja katkaisi sisäisen liikenteen pahasti sekä olisi 1 km pitempi. Maaperä olisi kuitenkin helpompaa tällä suunnalla. Kunnanmiehet luultavasti ajattelivat kunnan menettävän maitaan ja mahdollisia rakennuksien siirtoja. Lopullista ratkaisua ei luonnollisestikaan näissä neuvotteluissa saavutettu, vaikka kunta tarjosi upean päivällisen Valkeakosken Kanta-Hämeen hotellissa, mihin ateriaan allekirjoittanutkin vastustuksestaan huolimatta ystävällisesti kutsuttiin!

Tiensuunta koetetaan saada Valtioneuvoston vahvistettavaksi viimeistään heinäkuussa, mihin mennessä on suoritettava pääjohtaja Kuusiston määräyksestä vielä eräitä tutkimuksia kiireellistä vauhtia pitäen.

Helsingissä 17. p:nä huhtikuuta 1958.

Helmer Salonen